

Justiitsministeerium

Arvamus laste seksuaalse väärkohtlemise direktiivi uusversiooni kohta

16.04.2024

Eesti Naiste Varjupaikade Liit tänab võimaluse eest anda omapoolne sisend valitsuse seisukohtade kujundamiseks direktiivi ettepaneku kohta.

Tunnustame algatust, millega soovitakse tulemuslikumalt võidelda laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamisega ning sellist tegevust ennetada, samuti tagada ohvritele parem kaitse.

Dokumendiga tutvudes tekkisid mitmed küsimused.

Muudatusi artiklites 3 ja 4 põhjendatakse vajadusega viia karistusmäärad kooskõlla naistevastase ja perevägivalla tõkestamise direktiiviga, mille lõppversioon meil olemasoleva info kohaselt seksuaalkuritegusid ja vastavaid karistusmäärasid enam ei käsitle. Seetõttu langeb muudatuse põhjendus ära.

Eesti karistusseadustikus on laste seksuaalne väärkohtlemine juba piisava rangusega kriminaliseeritud, arvestades praegu kehtiva direktiivi nõudeid. Me ei usu, et karistuste karmistamine tegelikkuses mingeid olulisi muudatusi kaasa tooks, pöörõhk tuleks suunata kuritegude ennetamisele ja tagada piisavad ressursid nende menetlemiseks.

Toetame virtuaalmaailmas toimuva väärkohtlemise selgemat kriminaliseerimist.

Küsimusi tekitab artiklis 16 välja pakutud aegumistähtaegade pikkus, 20–30 aastat alates lapsohvri täisealiseks saamisest. Meie arvates ei ole vajadust sellise, meie õigussüsteemi väga oluliselt muutva muudatuse järele piisavalt põhjendatud. Selline muudatus tekitaks ohvrites valeootusi, mille luhtumisel oleks nende kannatused veelgi suuremad. Nii pika aegumistähtaja puhul on väga raske leida piisavalt tõendeid väärkohtleja süüdimõistmiseks, küll aga tekitaks see suure lisakoormuse meie õiguskaitseüsteemile ja nõuaks olulisi lisaressursse, ilma milleta kannataks muude kuritegude menetlemise kvaliteet ja kiirus. Tulemuseta lõppevad pikad kriminaalmenetlused pigem vähendaksid usaldust meie õigussüsteemi vastu.

Me ei toeta ka artiklis 23 kavandatud 20–30 aasta pikkuste hüvitise taotlemise tähtaegade kehtestamist, sh tsiviilmenetluses. On väga oluline, et ohvrid saaksid tasuta vajalikku psühholoogilist toetust ka minevikus toimunud kuritarvitamise puhul ja selleks tuleb leida vajalikud ressursid, kahtleme aga selles, kuivõrd rahaline hüvitis kauges minevikus toimunud kuritarvitamise eest suudab tegelikkuses ohvri kannatusi leevendada.

Selle asemel peame oluliseks keskendumist sisulisele ennetustööle ja teeme ettepaneku täiendada oluliselt artiklit 28.

Meie arvates tuleks eelkõige tegeleda nõudluse vähendamisega. Nõudlust laste seksuaalsele väärkohtlemisele soodustab elukeskkonna üldine pornofitseerumine ning seda olukorda tuleks kogu Euroopas otsustavalt muuta. Esimese sammuna tuleks hakata kõigi pornograafilistele materjalidele juurdepääsu taotlejate isikut tuvastama ja välistada alaealiste juurdepääs sellistele materjalidele.

Loodame, et meie mõtetest on kasu Eesti seisukoha kujundamisel.

Lugupidamisega

ENVL juhatuse esinaine Eha Reitelmann